

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Õpipoisiõppest tööandjatele

Sissejuhatus

Õpipoisi- ehk töökohapõhine õpe on kutseõppe tasemeõppe vorm, kus ettevõttes või asutuses toimuva õppe osakaal on tavapärasest oluliselt suurem ja moodustab vähemalt 2/3 õppe mahust. Õpipoisiõpe toimub kutseõppeasutuse, õpilase ja tööandja koostöös.

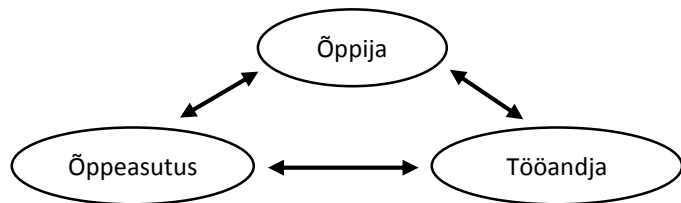
Õpe toimub kutseõppe kooli õppekava alusel. Õpilane täidab töökohas juhendaja käe all ettevõttepoolseid tööülesandeid, mis aitavad tal saavutada õppekavas kirjeldatud õpiväljundeid. Lisaks toimub õppetöö õppeasutuses.

Õpipoisiõpet reguleerib haridus- ja teadusministri määrus [Töökohapõhise õppe rakendamise kord](#)

Õpipoisiõppe osapooled ja nende rollid

Õppijad

Õpipoisiõppes õpitakse eelkõige läbi praktika. Võrreldes tavaõppega on eeliseks, et õppijal tekib hinnatud töökogemus ja tal on võimalus pärast õppeperioodi lõppu jääda tööle samasse ettevõttesse. Õpipoisiõppega saab liituda kutseõppeasutuses õpinguid alustades või ka juba ettevõttes töötades.

Õppijale laienevad kõik tavapärased kutseõppe tasemeõppe õpilase õigused. Ta saab õpilaspileti, võib taotleda õppetoetusi ja sõidukulu hüvitamist. Õpilasele laieneb koolilõuna toetus, kui ta on keskhariduseta ja kuni 20-aastane.

Ettevõtte maksab õpipoisile palka, mis ei tohi olla väiksem kui Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär. Kui õpilase ja praktikakoha vahel on juba kehtiv tööleping sõlmitud, siis eraldi lisatasu õppimise eest ei maksta.

Õpipoiss on kohustatud:

- osalema teoreetilises õppes kutseõppeasutuses ja praktilises väljaõppes ettevõttes vastavalt kooli õppekavale;
- järgima õpetajate ja juhendajate poolt antud juhendeid ja nõudeid, mis puudutavad vastavat töökohapõhise õppe õppekava;
- täitma tööandja juures viibides ettevõttes kehtestatud töösisekorra- ja tööohutuseeskirju ning tegema endast oleneva, et tagada tööandja vara säilimine.

Õppekava läbimisel saab õpipoiss kooli lõputunnistuse ja võib sooritada kutseeksami (kui kutseksam puudub, siis koolieksami), täpselt samuti nagu kõik teised kutseõppe õppurid.

Tööandjad

Õpipoisiõppe võimaldab tööandjal oma töötajate kvalifikatsiooni tõsta ja aitab kaasa uute töötajate värbamisele. Ettevõtte saavad koolitada endale töötajaid, kellel on just sellised oskused nagu ettevõttel vaja.

Õpipoisiõppes vastutab õppe praktilise osa läbiviimise eest eelkõige tööandja.

Enne praktikalepingu sõlmimist töökohapõhise õppe rakendamiseks hindavad kool ja praktikakoht koos õppetingimusi praktikakohas, et veenduda praktikakoha valmisolekus täita õppekava eesmärgid ning tagada õpilase ohutus ja tervise kaitse. Hindamise käigus selgitatakse välja ka see, millised õppekavas kirjeldatud õpiväljundid on omandatavad praktikakohas ja milliste omandamine tagatakse koolis või teises praktikakohas.

Kui ettevõtte soovib pakkuda õpipoisiõpet, et koolitada olemasolevaid või leida uusi töötajaid, tuleb esmalt mõelda, milliseid teadmisi ja oskusi töötaja vajab. Koostöös kutseõppeasutusega valitakse sobiv õppekava, mis vastab tööandja vajadustele. Erandjuhul võib olla vajalik täiesti uue õppekava väljatöötamine. Seejärel lepatakse kokku osapoolte rollid ja vastutus õppe läbiviimisel. Õpipoisi töökoormuse ja -ülesannete planeerimisel tuleb arvestada, et õppija peab osalema lisaks ettevõttes töötamisele ka koolis õppetööl.

Kui ettevõtte soovib pakkuda õpipoisiõpet, et koolitada olemasolevaid või leida uusi töötajaid, tuleb esmalt mõelda, milliseid teadmisi ja oskusi töötaja vajab. Õpipoisi töökoormuse ja -ülesannete planeerimisel tuleb arvestada, et õppija peab osalema lisaks ettevõttes töötamisele ka koolis õppetööl.

Õppe läbiviimiseks on vajalik on, et tööandja:

- nimetab juhendaja, kes on läbinud praktika juhendamise alase koolituse ja kes juhendab ja hindab õpipoissi, lähtudes õppekavas seatud eesmärkidest;
- annab õpilasele sobivad tööülesanded (vajadusel arutatakse need läbi kutseõppeasutusega), mille täitmine aitab saavutada õppekavas sätestatud õpiväljundid;
- võimaldab õppijal osa võtta kooli õppetööst, vabastades ta selleks perioodiks töökohustusest ettevõtte juures;
- tagab õpipoisile töötervishoiu ja -ohutuse nõuetele vastavad töötingimused ning tööülesannete täitmiseks vajalikud materjalid ja töövahendid.

Kutseõppeasutus

Kutseõppeasutusel on õpipoisiõppe õppe rakendamisel juhtiv ja eestvedav roll. Kool vastutab õppe läbiviimise korralduse ja kvaliteedi eest. Kutseõppeasutus valib välja koostöös ettevõtjaga õppekava (vajadusel koostab uue õppekava) ja koostab õppekava moodulite rakendusavad õpipoisiõppe läbiviimiseks.

Koolil on kohustus hinnata koostöös tööandjaga õppetingimusi praktikakohas, et veenduda praktikakoha valmisolekus täita õppekava eesmärgid ning tagada õpilase ohutus ja tervise kaitse.

Kool vastutab juhendajate (nii koolipoolsete kui ettevõttes töötavate juhendajate) asjakohase kvalifikatsiooni ja kompetentsuse eest. Vajadusel korraldab ja leiab finantsid ettevõtte poolsete juhendajate koolituseks.

Õppekava täitmisel võib õppeasutus kasutada varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamist (VÕTA). VÕTA eesmärgiks on muuta nähtavaks ja väärtustada kõiki inimese teadmisi ja oskusi olenemata sellest, kus need on omandatud. VÕTA on protsess, mille kaudu inimene saab lasta oma varasemad õpi- ja töökogemused tunnustada.

Viited:

- **Kutseõppeasutused**
- **VÕTA põhimõtted**

Õpipõisiõppe protsess

Eeltegevused

Tööandja

- soovib koolitada **uusi** või **olemasolevaid** töötajaid.
- Loob kontakti kutseõppeasutusega

Kutseõppeasutus

- Soov koolitada õppijaid töökohapõhise õppe vormis.
- Leiab ja räägib läbi tööandjatega.

Ettevalmistavad tegevused

Kutseõppeasutus, tööandja

- Sobiva õppekava väljavalimine, erandjuhul uue õppekava koostamine
- Õppekava moodulite rakenduskava täpsustamine
- Praktikakoha hindamine

Kutseõppeasutus

- Haridus- ja teadusministeeriumile taotluse esitamine töökohapõhise õppe vormis koolituskohtade loomiseks

Kutseõppeasutus, tööandja

- Ettevõtte poolsete praktikajuhendajate koolitus
- Õpilaste teavitamine ja vastuvõtt

Kutseõppeasutus, tööandja, õpilane

- Kolmepoolse praktikalepingu sõlmimine

Õppe läbiviimine

Kutseõppeasutus, tööandja, õppija

- Õppe läbiviimine

Kutseõppeasutus

- tehniline korraldamine sh toetused
- aruandlus (PRÕM, EHIS)

Õppija

- Kutse- või koolieksami sooritamine

Õpipõisiõppe rahastamine

Töökohapõhise õppevormi rahastamine toimub samadel alustel, mis kutsehariduse tasemeõppe rahastus. Koolituskohad tellib/kinnitab Haridus ja teadusministeeriumi juures tegutsev riikliku koolitustellimuse komisjon. Koolituskoha (üks õppija, üks õppeaasta so 60 EKAP) maksumus on koolituskoha baasmaksumus (seisuga 04.11.2015 1388 €) korrutades õppekavarühma koefitsiendiga. Kutseõppeasutus peab tagama ettevõtete poolsete juhendajate tasu, mis on kuni 50% riikliku koolitustellimuse koolituskoha maksumusest. Näiteks kui õppija õpib õppekaval, mis kuulub info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õppekavarühma on koefitsient 1,1. Kui

Õppekava pikkus on 90 EKAP ja õppesse võetakse 20 õpilast, siis saab õppeasutus õppe läbiviimiseks $1388 \times 1,1 \times 1,5 \times 20 = 45804$ €, millest kuni 22902 € võib minna ettevõttele juhendamistasudeks.

Viited:

- Kutseõppe rahastamise põhimõtted ja komponendid ning nende rakendamise tingimused ja kord
- Kutseõppe õppekavarühmade rahastamise koefitsiendid

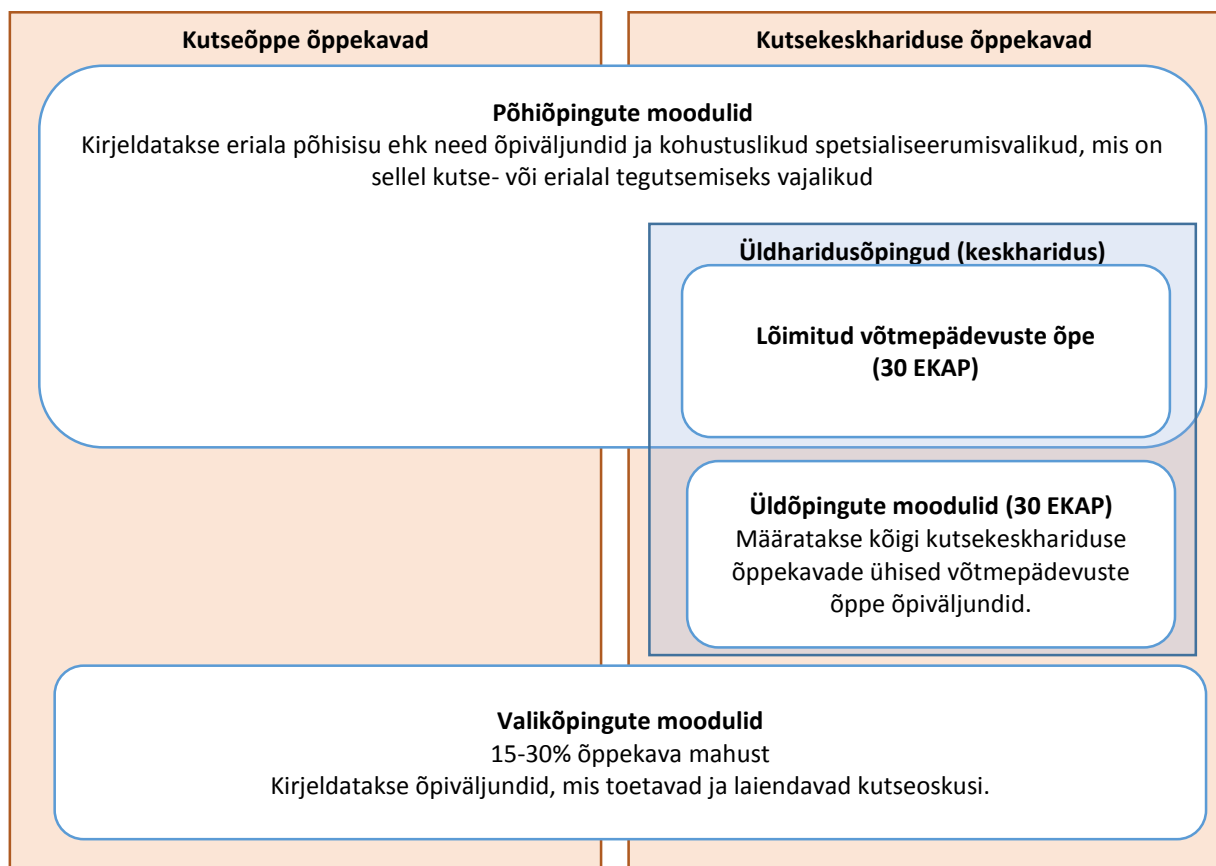
Õppe läbiviimiseks vajalikud dokumendid

Õppekava

Kutseõppe õppekavad jagunevad riiklikeks ja kooli õppekavadeks. Riiklik õppekava koostatakse kutsekeskharidusõppe läbiviimiseks ja need on kinnitatud haridus- ja teadusministri määrusega. 2015 aasta oktoobri seisuga on kinnitatud 29 kutseõppe riiklikku õppekava.

Riiklik õppekava koostatakse koostöös sotsiaalpartneritega ning lähtuvalt kutsestandardi(te)st, kutseharidusstandardist ja gümnaasiumi riiklikust õppekavast.

Kooli õppekavad koostatakse iga kutse- või eriala kohta, mida on võimalik koolis õppida. Õppekavad koostatakse kutseharidusstandardi ja asjaomase kutsestandardi alusel. Kui kutsestandard puudub, peab kool taotlema õppekavale heakskiidu sotsiaalpartneritelt.

Alates 2016 aastast peab õpe lõppema kutseksamiga, kui antud erialal on kutseksami sooritamise võimalus olemas.

Kutseõppe õppekavad koosnevad moodulitest. Moodul on terviklik sisuühik, mis võib sisaldab üht õppeainet või koondada mitmed õpingutes käsitletavat ained eesmärgistatud kogumiks.

Õppe maht õppekavade lõikes on 15-180 eesti kutsehariduse arvestuspunkti (EKAP, 26 tundi õpilase tööd) so 390 – 4680 tundi. Ühe õppeaasta maht kutseõppes on 60 EKAPi.

Viited:

- Riiklikud õppekavad
- Kooli õppekavad Eesti Hariduse infosüsteemis
- Haridussilm: Õppijate arvud ja õppekavarühmad kutseõppeasutustes
- Kutseõppeliigid
- Eesti kvalifikatsiooniraamistik (EKR)

Õppekava rakenduskava

Igale kutseõppe õppekavale koostatakse rakenduskava, kus täpsustatakse moodulite eesmärgid, õpiväljundeid ja lävendikriteeriume, kajastatakse õppevormi (nt töökohapõhine, statsionaarne, mittestatsionaarne), õpilaste sihtrühmade erisusi, õppemeetodeid ja -materjale, iseseisva töö mahtu, õppesisu teemasid ja alateemasid.

Rakenduskavas kirjeldatakse hindamismeetodeid, millega õpilase saavutatud õpiväljundeid hinnatakse ja hinde kujundamise loogikat

Moodulite rakenduskavad on kooli õppetöö läbiviimiseks vajalikud dokumendid, mis on väga vajalikud ka praktikakohale, sh eriti töökohapõhise õppe puhul, kus õpilane omandabki õppekavas kirjeldatud õpiväljundeid peamiselt praktikakohas praktikakohapoolseid tööülesandeid täites.

Rakenduskavad koostatakse kutseõppeasutuse ja õpipoisiõpet pakkuvate ettevõtete koostöös, arvestades õpipoisiõppe vormi eripära, õppuritele haridustaset ja iga kutseala valdkonna spetsialistile esitatavaid nõudmisi. Rakenduskavas määratletakse moodulite kaupa ettevõttes toimuva õppe maht ja õpiväljundite saavutamise hindamiskriteeriumid. Samuti tuuakse välja õppetöö läbiviimise ajagraafik ning millised õppekava väljundid omandab õppija ettevõttes ja millised koolis.

Rakenduskava näidis

Praktikaleping

Õpipoisiõppe läbiviimiseks on vajalik sõlmida kolmepoolne praktikaleping, mis on õiguslik alus õppija, kooli ja ettevõtte vahelistes suhetes õppe-, töö- ja sotsiaalsete tingimuste määratlemiseks.

Praktikalepingus lepivad kokku poolte kohustused ja õigused, sh praktika täpsem korraldus, koolis toimuva õppetöö ning praktikakohas toimuva õppetöö ajaline korraldus, kuna õppetöö korraldamisel rakendatakse erinevaid mudeleid lähtuvalt valdkonna ja õppe eripärast, tööandja vajadustest, õpperühma suuruselt ja teistest tingimustest planeeritakse õppetöö. Näiteks,

- Õpipoiss käib koolis ühel kindlal päeval nädalas ja neljal päeval omandab oskusi ettevõttes.
- Õppetöö koolis toimub ühe nädala jooksul ja viis nädalat toimub praktiseerimine ettevõttes.
- Sesonsete valdkondade puhul (aiandus, põllumajandus) toimub õppetöö koolis neil perioodidel, kui ettevõttes on tööd vähem (näiteks, aianduses talvel) ja ettevõttes praktika kui tööd rohkem.
- Kui terve õpperühm moodustatakse ühes ettevõttes töötavatest õpilastest, võib kutseõppeasutus õpetada teoreetilist osa ettevõttes kohapeal kui seal on olemas õppe läbiviimiseks sobivad tingimused.

Praktika lepingu näidis

Kokkuvõte

Tööandja seisukohast tuleb õpiõppe korral läbida järgmised etapid:

- 1) Kaardistada koolitust vajavad töötajad (uued või olemasolevad töötajad) ja nende koolitusvajadus.
- 2) Luua kontakt kutseõppeasutusega lähtuvalt koolitusvajadusest.
- 3) Koostöös kutseõppeasutusega valida sobiv õppekava. Erandjuhul uue õppekava koostamine koostöös kutseõppeasutusega.
- 4) Õppekava rakenduskava kokkuleppimine koostöös kutseõppeasutusega.
- 5) Vajadusel õppijate leidmine (kui ettevõttel on soov laieneda ja leida uusi töötajaid).
- 6) Vajadusel ettevõtte poolsete juhendajate koolitamine.
- 7) Kolmepoolse praktikalepingu sõlmimine.
- 8) Õppija juhendamine ettevõttes ja sobivate tööülesannete andmine.
- 9) Õppija tagasisidestamine ja hindamine.

Täiendav info:

Karin Ruul, Haridus ja teadusministeerium Karin.Ruul@hm.ee

Anneli Entson, Eesti Tööandjate Keskliit Anneli.Entson@employers.ee

Lii Topaasia, SA Innove Lii.Topaasia@innove.ee